EURÓPAI
BIZOTTSÁG

Brüsszel, 2022.4.27.
SWD(2022) 650 final

BIZOTTSÁGI SZOLGÁLATI MUNKADOKUMENTUM

A HATÁSVIZSGÁLATI JELENTÉS VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓJA

[…]

amely a következő dokumentumot kíséri:

Javaslat

AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS IRÁNYELVE

a huzamos tartózkodási engedéllyel rendelkező harmadik országbeli állampolgárok jogállásáról (átdolgozás)

{COM(2022) 650 final} - {SEC(2022) 200 final} - {SWD(2022) 651 final}

Vezetői összefoglaló

Jogalkotási kezdeményezés a huzamos tartózkodási engedéllyel rendelkező személyekről szóló irányelv felülvizsgálatáról (2021. évi bizottsági munkaprogram)

A. A fellépés szükségessége

Miért? Milyen problémát kell megoldani?

A huzamos tartózkodási engedéllyel rendelkező személyekről szóló irányelv fő célja a tagállamokban tartósan letelepedett harmadik országbeli állampolgárok társadalmi beilleszkedése. Ez kulcseleme a gazdasági és társadalmi kohézió előmozdításának, amely az EU egyik alapvető célkitűzése. Ennek érdekében az irányelv meghatározza azokat a feltételeket, amelyek mellett azok a harmadik országbeli állampolgárok, akik jogszerűen és folyamatosan valamely tagállam területén tartózkodnak, megszerezhetik a „huzamos uniós tartózkodási engedéllyel rendelkező” jogállást. Amint azonban már a jogszerű migrációra vonatkozó 2019. évi célravezetőségi vizsgálat és a végrehajtási jelentés is kiemelte, néhány megoldatlan probléma továbbra is aláássa e célkitűzések teljes körű megvalósítását. Különösen a következők:

1) sok harmadik országbeli állampolgár esetében számos **akadálya van a „huzamos uniós tartózkodási engedéllyel rendelkező” jogállás megszerzésének**, ezért ők nem élvezhetik ennek – a befogadó társadalomba való beilleszkedést lehetővé tévő – jogállásnak az előnyeit,
2) **a huzamos tartózkodási engedéllyel rendelkező személyek beilleszkedése akadályokba ütközik**, mert az uniós jogállásból fakadó jogok nincsenek egyértelműen és következetesen meghatározva,
3) a huzamos uniós tartózkodási engedéllyel rendelkező harmadik országbeli állampolgárok számos **akadályba ütköznek a más tagállamokban történő szabad mozgáshoz és tartózkodáshoz való jog gyakorlása során**.

Mi e kezdeményezés várható eredménye?

A kezdeményezés **általános szakpolitikai célkitűzései**:

1) az EU-n belüli migrációs áramlások hatékony kezelésének biztosítása a tagállamok nemzeti jogszabályainak közelítése és harmonizációja révén,
2) az EU-ban jogszerűen tartózkodó harmadik országbeli állampolgárokkal szembeni méltányos bánásmód biztosítása,
3) az EU versenyképességének és gazdasági növekedésének fokozása.

A **konkrét szakpolitikai célkitűzések** megfelelnek a fenti fő problémáknak, és a következőkre irányulnak:

1) a „huzamos uniós tartózkodási engedéllyel rendelkező” jogállás megszerzésére irányuló koherensebb, hatékonyabb és méltányosabb rendszer létrehozása,
2) a huzamos tartózkodási engedéllyel rendelkező személyek más tagállamokba történő szabad költözéshez és tartózkodáshoz való jogának megkönnyítése (EU-n belüli mobilitás),
3) a huzamos tartózkodási engedéllyel rendelkező személyek és családjaik jogainak erősítése.

Milyen többletértéket képvisel az uniós szintű fellépés?

A „huzamos uniós tartózkodási engedéllyel rendelkező” jogállás alkalmazásának és hatékonyságának javítására irányuló célkitűzést a tagállamok önmagukban nem tudják megvalósítani. E közös eljárások további javításához uniós fellépésre van szükség. A fentiekben azonosított problémák valószínűleg nem a közeljövőben fognak megszűnni, mivel közvetlenül kapcsolódnak a jelenlegi jogszabályi rendelkezésekhez. Különösen az EU-n belüli mobilitásra vonatkozó hatékony szabályokat csak uniós szinten lehet meghatározni.

B. Megoldások

Milyen jogalkotási és nem jogalkotási szakpolitikai alternatívák merültek fel? Van-e előnyben részesített megoldás? Miért?

A hatásvizsgálat **négy szakpolitikai alternatívát** értékel, amelyek eltérő mértékű uniós beavatkozással járnak.

- Az **1. alternatíva nem jogalkotási intézkedést** tartalmaz, amelynek célja az irányelv végrehajtásának javítása és a „huzamos uniós tartózkodási engedéllyel rendelkező” jogállás népszerűsítése.
- A **2. alternatíva az irányelv célzott felülvizsgálatát** irányozza elő azzal a céllal, hogy egyenlő feltételeket biztosítson a nemzeti jogállásokkal és javítsa a huzamos tartózkodási engedéllyel rendelkező személyek jogait, ideértve az EU-n belüli mobilitást is.
- A **3. alternatíva az irányelv szélesebb körű felülvizsgálatát** irányozza elő, amely magában foglalja a 2.

alternatíva intézkedéseit, és enyhíti a „huzamos uniós tartózkodási engedéllyel rendelkező” jogállás megszerzésének feltételeit.

- A **4. alternatíva az irányelv jelentős mértékű jogalkotási felülvizsgálatát** irányozza elő, amely létrehozza az egységes huzamos uniós tartózkodási jogállást, megszünteti a nemzeti rendszereket, és biztosítja a huzamos tartózkodási engedéllyel rendelkezők számára az EU-n belüli szabad mozgáshoz való jogot.

Az **előnyben részesített alternatíva a 3. lehetőség**. A 3. alternatíva hozzájárulna az összes azonosított probléma kezeléséhez és az irányelv általános végrehajtásának javításához. Ez a lehetőség fejti ki a legjobb társadalmi és gazdasági hatást, és politikai szempontból ez a leginkább megvalósítható.

Ki melyik alternatívát támogatja?

Az **Európai Parlament** támogatja az irányelv jogalkotási felülvizsgálatát, amely az összes azonosított problémás területre kiterjed. Egyes **tagállamok** aggodalmukat fejezték ki az irányelv jogalkotási felülvizsgálatával kapcsolatban, míg mások nyitottak a 2. és a 3. alternatíván belüli módosításokra. Valamennyi tagállam ellenezte a jelentős mértékű felülvizsgálatot. A konzultációba bevont **érdekelt felek** túlnyomó többsége (civil társadalom, gazdasági és szociális partnerek, a jogszerű migrációval foglalkozó szakértők) támogatja a 2. és 3. alternatíva szerinti intézkedéseket.

C. Az előnyben részesített alternatíva hatásai

Melyek az előnyben részesített alternatíva fő előnyei?

Az előnyben részesített alternatíva számos olyan intézkedést tartalmaz, amelyek valamennyi problémás területen orvosolnák az irányelvben azonosított hiányosságok többségét. Az előnyben részesített alternatíva várhatóan igen pozitív társadalmi és gazdasági hatásokkal jár. A gazdasági előnyök azon a várakozáson alapulnak, hogy több harmadik országbeli állampolgár férhetne hozzá a „huzamos uniós tartózkodási engedéllyel rendelkező” jogálláshoz és az ahhoz kapcsolódó jogokhoz, és nőne azoknak a harmadik országbeli állampolgároknak az aránya, akik átköltöznének egy másik tagállamba. Ez összességében magasabb adóbevételekhez, nagyobb termelékenységhez és fogyasztáshoz, valamint fokozott gazdasági növekedéshez vezetne. Az előnyben részesített szakpolitikai alternatíva nagyobb összhangot eredményezne az Európai Unió Bíróságának ítélkezési gyakorlatával.

Végezetül, az előnyben részesített alternatíva várhatóan a legjobb megoldás lesz az érdekelt felek olykor eltérő álláspontjainak kezelésére (lásd a fenti szakaszt), és így politikai szempontból ez a leginkább megvalósítható megoldás.

Melyek az előnyben részesített alternatívával járó főbb költségek?

Az előnyben részesített alternatíva becsült költségei a tagállamok számára a következők:

- egyszeri adminisztratív költségek: 781 000 EUR,
- ismétlődő adminisztratív költségek: 151 000 EUR,
- egyszeri megfelelési költségek: 452 000 EUR,
- ismétlődő megfelelési költségek: 900 000 EUR.

Ismétlődő költségmegtakarításokra is lehet számítani, melyek a becslések szerint az alábbiak (évente átlagosan):

- Tagállamok: 24 500 EUR,
- Harmadik országbeli állampolgárok: 1 145 000 EUR,
- Uniós vállalkozások: 112 700 EUR.

Hogyan érinti a fellépés a vállalkozásokat, köztük a kis- és középvállalkozásokat és a mikrovállalkozásokat?

Az előnyben részesített alternatíva – különösen az EU-n belüli mobilitást megkönnyítő intézkedések – segítené a vállalkozásokat. A munkáltatók, és különösen a kkv-k számára előnyös lenne, hogy az EU-ban már jogszerűen tartózkodó, képzett harmadik országbeli állampolgárok szélesebb köréből tudnának munkaerőt felvenni.

Jelentős lesz-e a tagállamok költségvetésére és közigazgatására gyakorolt hatás?

A hatáskörrel rendelkező nemzeti hatóságoknak az egyenlő feltételeket biztosító mechanizmusra, a jogállás megszerzésének módosított feltételeire és az EU-n belüli mobilitásra vonatkozó intézkedésekre tekintettel ki kell majd igazítaniuk a meglévő eljárásokat és biztosítaniuk kell az új szabályoknak való megfelelést. Az előnyben részesített alternatíva azonban jelentős egyszerűsítést eredményez, ami bizonyos mértékig ellensúlyozza az adminisztratív és megfelelési költségeket.

Lesznek-e egyéb jelentős hatások?

Az előnyben részesített alternatíva pozitív hatással lesz a harmadik országbeli állampolgárokra, akik számára előnyösek lesznek az egyenlő feltételeket bevezető intézkedések. A harmadik országbeli állampolgároknak

valódi választási lehetőségük lesz a huzamos uniós tartózkodási engedély és a huzamos nemzeti tartózkodási engedélyek között, könnyebben tudják teljesíteni a „huzamos uniós tartózkodási engedéllyel rendelkező” jogállás megszerzéséhez szükséges feltételeket, és élvezhetik a megerősített jogok – többek között az EU-n belüli mobilitáshoz való jog – és a körkörös migráció kínálta lehetőségek előnyeit.
D. További lépések
Mikor kerül sor a szakpolitikai fellépés felülvizsgálatára?
Az irányelv 24. cikke már most tartalmaz jelentéstételi kötelezettségeket: előírja a Bizottság számára, hogy rendszeres időközönként jelentést tegyen az irányelv tagállami alkalmazásáról, és javaslatokat terjesszen elő az általa szükségesnek ítélt módosításokra vonatkozóan. Ez az elv az irányelv felülvizsgálatából eredő változásokra is alkalmazandó lesz majd.